

Yenö ye duciën ci lääp?

(What is a personality disorder?)

Yenjö ye duciëŋ ci liäöp?

Raan ebën anɔŋ duciëŋde yetök të yen ka ke luci thïn. Kek kāk ka ye dhöl ye raan tak ku lookāj, yenë wöök cɔk wāac.

Të ye raan kāj lucci thïn yen ke bën ke ye liäöp de duciëk te ye ajuieer de tēk tēk të yenë kāj lucci thïn yen rɔt looi ke ye këdit, cie rɔt ye waar ku bi ye kuc bi thōŋ kenë ciëŋ raan ebën.

Ke kāk ka lëu bīk pīir de raan liäöp ku keek ka thiäak kenë guōm de raan ku kɔc kōk. Duciëk liäöp kaye rōth gɔl nē mæthic ku tō nē dītic. Dōm de duciëk ci liäöp nē baai yic aŋot ke këcē deetic apiath ku ka awāac nē kem ke tueny tueny. Ka thiäak kenë liäöp duciëŋ ci liäöp e tuöl nē raan tōk nē buctic.

Ku na cak ya mēn yen yic rier bi duciëk waar, kɔc nɔŋ duciëk ci liäöp ka lëu bīk pīir apiath, tēcenë tuaanyden lac yök ku bīk kek döc.

Ka ke duciëk ci liäöp ye tekic nē dī?

Dōm dōm de duciëk ci liäöp akuötic apeī. keek kedhia ka nɔŋ yiic kë ye

cɔl ciëŋ pervasive, yenëkë duciëk ku tēk tēk ka ye tuöl nē pīir de raanic ebën.

Duciëk ci liäök aci tekic nē diäk: dicëk dhal kɔc; ka nyooth rōth ku ayiee; tēk tēk b ririr; ku dieer ka liäöp riöc. Ka ke pīir liäöp akīk:

Riäak nhom de riöc nē ka looi ka tēk kɔc kōk keek (Paranoid personality disorder) e kɔc kōk dāak piōth diu nē ka ye keek looi ka luel, ku ye yök ke kerac yenë yekë tak/looi.

Riäak nhom ye raan thōōŋ ke kɔc jamwël rac rin-ke, ye piŋ ne ka cie kɔc kōk ye piŋ ku tak ke kɔc kō' ka lui bīk yeen luöl kërac (Schizoid personality disorder) e kë rɔt looi bi raan rɔt mæc ei nē ciëŋ kenë kɔc ku luel wël lik ku wēt piōnde luel nē ciëŋde kenë kɔc kōk.

Liäöp nhom de (Schizotypal personality disorder) e kë ye rɔt looi nē ciëŋ kenë kɔc kōk yenë kaam de raan kenë kɔc kōk liu ku cie nhiaar bi naŋ ciëŋ kenë kɔc kōk. Yeen eya tēk tēk ku tiŋ de kāj riöc ku lon de ka dhal kɔc.

Liäöp nhom de riäak kāj ku män kɔc (Antisocial personality disorder) e raan cie thek yith ke kɔc kōk ku riäk de kaken.

Liäap nhom de arixer thöön de kån (Histrionic personality disorder) e raan cök nõj nyooth dit apei nē ka ye kek yök nē yepiõu ku nhixer bi wēt piḡ.

Liäap nhom de nhiëër rot-dit (Narcissistic personality disorder) e kē ye cök tåk nē ka-dit (nē ka ye thöönj ka tē ka looi keek), wic bi nhiaar, ku liu nhiëër kóc kök.

Liäap nhom ye raan cök nhiaar bi mēc kenē kóc (Avoidant personality disorder) e raan cök man tō kenē kóc kök, ku ye rot yök ke thuet rot yepiõu riäk apei tē gēk yeen.

Liäap nhom ye raan rot geci enõj kóc kók nē kuõony (Dependent personality disorder) e raan cök nhiaar apei bi tiḡ ku kony ku ye luui nē wēt kóc kök ku kueny kóc cök ku ye riõc bi tō yetök.

Liäap nhom de nhiëër lon de kathii ye dhuók piny eluõõt (Obsessive-compulsive personality disorder) e kē ye raan cök tåk ku luui thaa thok ebën bi kån juir, bīk dik, lon piath ci nyiēc looi, lon tēk tēk ku kem ke kóc ye muk nē rier, ku ka cīn kē ye puõl bi lääu, bi jaamic, ku lon lócök.

Liäap nhom kuõc ceḡ kenē kóc kök ku wēër nhom eluõõt (Borderline personality disorder) e raan pēn bi naḡ ciēḡ piath kenē kóc kök, tē yen rot tiḡ, wēër de nhom, ku gēl lon de ka kēc kek tak yiic.

Bi (*borderline personality disorder*) deetic apiath apei nē wēt lēu bi ka yeen nyuõth kuõc tiḡ ke yen tuaany dēt nhom, ku cīt liäap wēër de nhom

Kóc nõj duciēḡ ci liäap ka ye tō ke kek bi naḡ:

- Wēër nhom dit apei.
- Göth cīe yic ka bi göth cīe lēu bi gēl.
- Yök ke cīn yic tō nē piiric, cīe jāl.
- Tēk nāḡ rot ye jāl ku dhuk, ka nyooth, thēm nāḡ rot, ka piir bi raan rot luõi kērac.
- Kån looi ke kēc kek tak yiic ku piir bi raan kērac luõi rot.
- Piir cīnic ciēḡ cīe piath
- Ciēḡ cīe raan rot ye tiḡ ke lócök ku thek de rot.
- Riõc bi waan.
- Kem ke ye paranoia dõm ku bi kån cīe tiḡ cīt men tō kek.

Tuöl tueny tueny ke nom nē
thaa tök

Duciëëk ci liäap ka ye tuöl etök
kenē tueny tueny ke nom. Nē
wel ke lëk kök juëc jam nē
tuaany nom, kuen athör-thiin ye
cöl *Yej yenē Tuaany Nhom?*

“Yejö yenē tuaany nom?”

ku athöör-thii kök tö nē ke
awereek käk yiic.

Dëj miäu ku lööm wel rac cïe
piath ka ye tuöl etök kenē
duciëëk ci liäap, ku yekëne e yic
enöj köcc nöj (*borderline
personality disorder*). Yekënë e
döc ku nyëi tuaany cök ririric
apei, tē yenē tuaany miäu ku wel
rac luci thïn apiath e wët tueej.

Yejö yenē duciëëk ci liäap bëi?

Duciëëk ci liäap ka ye röth göcc
ke raan ye meth ku tēk tēk ku
ciëej ka ye bën ke kek ye piir
raan ci dīt. Kök ke duciëëk ci
liäap ka ye yök enöj röör (ka cīt
anti-personality disorder) ku kök
ka ye yök enöj diäär (ka cīt
borderline personality disorder).

Köc juëc nöj duciëej ci liäap
acikë ye kuöny ye wïc agut tē
run ke guöm lö, ku ka cïe röt ye
looi. Yenëkënë e tönj cïe wook
cök kuc ka yeen bëi ku tē cil-de.

Ka juëc ye yeen bëi ka lëu bi
kek thiäak kenē kuet juëc ke
duciëëk ci liäap. Ku cīt tueny
tueny juëc ke nom, ka ye kek
bëi, ka kek bëi ka ye tönj ke ye
kë nöjic ka ye caal, kaye cöl

biochemical, ka tö nē raan guöp
yetök ku ka ke mac-thok ku ka
kë tē rëerë thïn.

Yejö ye (*borderline personality
disorder*) bëi?

Yeen anyic apiath men ke bi
raan tö ke bi (*borderline
personality disorder*) e tö nē
kuatic. Yen yekënë acit kë ye
raan cök tö ke lëu bi tueny tueny
kök döc, cīt thukari ku tuaany
de piöu. Anöj kë yeen nhuöcch
men ke (*borderline personality
disorder*) alëu bi.

thiäak kenē kë ye cöl “chemical
balance” tö nē nyithic.

Yaaaj mïth ke kek kor, cuet wei,
ku bi meth puök enöj köc ke

muöök ka kocke ka ye thöög ke kek ka lëu bi yeen bëi, ku jal ya yaag-dit apei.

Diäär ka ye tö ke kek lëu bi (*borderline personality disorder*) ka wär röör.

Ye döc ku wël yändi tö bi yeen nyaai?

Anog döc ku wël juéc tö bi duciëg ci liäap nyaai. Kë lëu bi tuaany nyaai aye gam cit men de kuat duciëg ci liäap. Ka juéc ke duciëék ci liäap ka thiäak kenë tueny tueny kök ke nhom, kun a cak ya men yenënë duciëk e tö në aköl juéc ke cie rot ye waar. Cit men, (*obsessive compulsive personality disorder*), ka thiäak kenë obsessive (*compulsive personality disorder*), (*schizoid personality disorder*) athiäak kenë (*schizophrenia*). Në yekënë, döc ku wël bi gam ka lëu bik thög.

Në wët de (*borderline personality disorder*) döc de thaikolojith ka ye luui apiath. Döc ye cöl (*dialectical behaviour therapy*) (*DBT*) ke döc ye ka ke nyic looi

ye wëer nhom ku lon de ka këc kek takic nyaai.

Yeen e koc piöc të lëu bi luöi ka tö piön kocic, ku biik ber piöc të bik kek ka lueel koc kök kek ka looi röth luci thïn.

Ke tueeg yenë lon de döc koc nög (*borderline personality disorder*) ke bi të ye luöi ka ke tæk tæk bi raan rot luöi kërac ku näg de rot gël. *DBT* aci nyuocth ke yenë dhöl lëu benë tæk tæk näg de rot gël.

Ku na cak ya men goot nyiny-den de döc ku ka ke nyëei duciëék ci liäap ke koor, të yenë döc ku ka bi tuaany nyaai lac wic ke ka piath.

Macthok ku mëëth ke koc nög duciëg ci liäap alëu bi rot yök në aköl juéc ke ci nhom nyuocn ku gum. Kuocny ku lëk, ku jal ya bi akutnhom cieeg raan tij në kác de piöu, ka ye ka ke kuocny bi tuaany nyaai.

Të bi kuɔɔny yök thin

- Akĩndu.
- Të pial guɔp de akutnhoɔduɔn ciɛɛɔ.
- Të pial nhom de akutnhoɔduɔn ciɛɛɔ.

Në wël ke lëk në kuɔɔny, tiŋ Community Help and Welfare Services ku nambaai ke telefuun luui në ke 24 de kàrak tō në athör telefuun të rëër yĩn thĩn.

Na wíc raan ye thok waaric ke yĩn cɔl/tiŋ ajuieɛr ye cɔl (TIS) (Lon Wëër Wël ci Göt ku Wëër Thok) në telefuun 13 14 50.

Në wët kuɔɔny jɛɛm lac looi, jam wenë (Lifeline) në namba 13 11 14. Lifeline alëu bi yĩn yiëk kɔc ba thiëëc, ku kuɔɔny dët.

Wël lëk kök ka tō:
www.mmha.org.au
www.mifa.org.au
www.sane.org

Wët de athöre

Në wët de ye athör-thiinë
Ye athör-thiinë e tōɔ de wël ke tuuany nhom ye Akuma de Ausralia kuɔɔny në wëu ke tō në ajuieɛr National Mental Health Strategy.

Athöörthii kök tō në ke käk yiic aye:

- *Yegö ye dɛɛr rac?*
- *Yegö yenë cãm ci liäáp?*
- *Yegö yenë tuuany nhom?*
- *Yegö yenë cidhofereniya?*
- *Yegö yenë ‘depressive disorder’?*
- *Yegö yenë ‘Bipolar mood disorder’?*

Athöörthii ke wëlke cië yäac ka tō enɔɔ Mental Health and Workforce Division of the Australian Government
GPO Box 9848
CANBERRA ACT 2601
Tel 1800 066 247
Fax 1800 634 400
www.health.gov.au/mentalhealth

Ba awereek ci göt në thook kök yök cɔl/tiŋ: Multicultural Mental Health Australia (Pial Nhom de Ciɛɛɔ Kuat Kuštic) Telefuun: (02) 9840 3333

MMHA Website: www.mmha.org.au

Insert your local details here

